

RÁGCSÁLÓIRTÓ SZEREK: Véralvadást gátló mérgek. 1-2 évokánálnyi elfogyasztása már kórházi ellátást igénylő mérgezést okozhat. Tünetként elesettség, sápadtság figyelhető meg, vérzés jelentkezik, ami az orr, szem, végbél és a hüvely nyálkahártyáján észlelhető. *A kihelyezett mérgek közelébe ne engedjünk kisgyermeket, valamint háziállatot! A szerek alkalmazása után gondosan takarítsuk össze a maradékokat!*

ROVARIRTÓ SZEREK: A rovarok elleni védekezésnek számos formája létezik, otthonunkban leggyakrabban kihelyezett csalétkekkel, porozószerrel, párologtatóval, spray-vel védekezünk. Ezek közül a spray (különösen a darázsirtó) használata esetén nagyobb a mérgezés előfordulásának valószínűsége, ugyanis zárt térben, nagy mennyiségben alkalmazva, s hosszabb időn keresztül belélegezve szervezetünkbe toxikus mennyiség szívódhat fel. *Kisgyermek jelenlétében ne használjunk erős rovarirtó szereket! Csalétek kihelyezése oly módon történjen, hogy ahhoz gyerek vagy állat ne férjen hozzá!*

NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK: Kisgyermekre különösen a csávázószerrel kezelt különféle magvak, valamint a folyadék halmazállapotú növényvédő szerek veszélyesek, melyek vivőanyaga fokozza a szer veszélyességét. Az élelmezés egészségügyi várakozási idő letelte előtt fogyasztott egy-két szem permetezett bogyó, növényi rész általában nem okoz mérgezést, egy maréknyi gyümölcs fogyasztása az alkalmazott szer erősségétől függően azonban már okozhat tüneteket (hasfájás, hányinger, hasi görcs, hasmenés), súlyosabb mérgezés akkor alakulhat ki, ha tömény szer fogyasztása történt vagy permetezés alatt a szer a bőrre került vagy belélegezték. Komolyabb tünetek lehetnek a növényvédő szer hatóanyagától függően: nyálzás, orrfolyás, kötőhártyagyulladás, kiütések, koordinációs zavar, pupillaszűkület, vérnyomásesés vagy emelkedés, súlyos hasmenés, nehézlégzés, izomrángás, ájulás. *A növényvédő szereket gyerekek által nem elérhető helyen, eredeti csomagolásukban tároljuk! A kikevert és megmaradt permetlét ne tartsuk a kamrában vagy a hűtőszekrényben élelmiszerekkel együtt! Üdítő üvegekben, hűtőben tárolt permetszer több esetben okozott már mérgezést. Ügyeljünk arra, hogy az élelmezéségszégügyi várakozási idő (é.v.i.) letelte előtt a gyerek ne kerüljön a lepermetezett növények közelébe! A kezelt gyümölcs csak az*

é.v.i. letelte után fogyasztható! Egyes permetszereknél, pl. gyomirtóknál nem minden esetben kerül meghatározásra é.v.i., de ez nem jelenti azt, hogy ha a szer véletlenül élelmiszer növényekre kerül, akkor azok fogyaszthatók!

GOMBELEM: A gombelemet kicsi mérete miatt az őrizetlenül hagyott gyermek lenyelheti, orrába vagy fülébe dughatja. A lenyelt gombelem a legtöbb esetben áthalad a bélrendszeren és változatlan formában ürül a széklettel. Probléma akkor áll fenn, ha a gombelem sérült (ez többnyire előregedett elemeknél fordul elő), illetve megakad a nyelőcsőben. A sérült elem a belőle kiszivárgó maró anyagok miatt nyálkahártya felmaródást okozhat, ami akár a nyelőcső vagy a bélfal perforációjához is vezethet, ezért az orrba, szájba került vagy lenyelt elemet sürgősen el kell távolítani. *Ha gyermekünk gombelemet nyelt 2 órán belül forduljunk orvoshoz! Ne etessük vagy itassuk az orvosi vizsgálat előtt!* A kórházban röntgennel megvizsgálható a gombelem elhelyezkedése, esetleges sérülése. Problémamentesség esetén, megfigyelést követően hazaengedik a gyermeket. *Otthon mindaddig ellenőrizzük a gyermek székletét, míg a lenyelt elem elő nem tűnik!* Az elemből szivárgó maró anyag jelenlétére utaló tünetek lehetnek: láz, hasi fájdalom, hányás, véres széklet. *Ha a megfigyelés alatt ezeket tapasztaljuk, azonnal forduljunk orvoshoz!*

HIGANY: Lázmérőkben, fénycsövekben fordulhat elő, de csak a lázmérőkben lévő mennyiség jelent tényleges kockázatot. A higanyos lázmérők forgalmazását 2009-ben betiltották, sok háztartásban azonban még megtalálhatóak az azt megelőzően vásárolt lázmérők. A lázmérőben lévő higany lenyelése ép gyomor és bélrendszer esetén nem okoz problémát, mivel nem szívódik fel a bélcsatornából, hanem onnan változatlan formában kiürül. Bőrön át sem szívódik fel, de elhúzódo expozíció esetén viszketés, kiütés jelentkezhet. Ugyanakkor a higanygőz tartós belégzése komoly veszélyforrás! Ha például az eltört hőmérőből kiszabadult higany porszívózással a légtérbe kerül vagy hosszú ideig (hetekig, hónapokig) feltakarítatlanul marad, párologva károsíthatja a család egészségét. A mérgezés akut tünetei: köhögés, láz, hányinger, álmatlanság, fejfájás, fémes íz érzése, gyengeség, mellkasi fájdalom. Hosszú távon belélegezve károsítja az idegrendszert (memóriazavar, idegrendszeri labilitás, magatartászavar, remegés, görcsök) és a vesét.

A higanyos hőmérőből kiszabadult higany azonnal párologni kezd, ezért fontos megfelelő feltakarítása. *Azonnal kezdjük meg a szellőztetést a kültér irányába, valamint a gyermekeket, háziállatokat tartsuk távol, hogy a szétgurult higanycseppeket ne hordják szét a lakásban!* A feltakarítást úgy kell végezni, hogy megakadályozzuk azt, hogy a higany még apróbb cseppekre essen szét, mivel felülete ezáltal növekszik, s így párologása is fokozódik. *Emiatt tilos porszívózni és seprűt használni! Húzzunk gumikesztyűt, majd vigyázva hogy ne hajoljunk túl közel a higanyhoz egy papírlap segítségével az összes szétgurult higanycseppecskét tereljük össze, majd szedjük össze egy cseppentővel, a nagyon apró cseppeket ragasztószalaggal!* *A maradék, szabad szemmel nem látható higanycseppek semlegesítéséhez, ha rendelkezésre áll, kénporral szórjuk be az összetört lázmérő helyét, majd terítsük le újságpapírral és ezt nyomkodjuk meg, hogy elősegítsük a higany és a kén keveredését!* *A keletkezett anyagot szedjük össze a fent már leírt módon, legvégül tiszta vízzel mossunk fel!* *Az összetakarított higanyt rakjuk egy jól záródó tárolóedénybe (pl. vitaminos doboz), az összes egyéb takarítási hulladékot (papír, szennyezett cipő, ruhanemű) pedig rakjuk egy zárható műanyag zacskóba, majd szemeteszákba és vigyük el egy veszélyes hulladéklerakó telepre!* *A higany súlyos környezeti mérgek is, ezért kommunális hulladékgyűjtőbe történő elhelyezése tilos!* *A sikeres takarítást követően, amennyiben lehetséges, legalább 24 órán át, majd ezt követően néhány hétig naponta rendszeresen, minél többször szellőztessünk.* Mivel a padlószőnyegre, szőnyegre hullott higany összetakarítása ennél jóval problematikusabb, s biztonsággal nem is oldható meg, ezért ajánlott az ép higanyos lázmérőt leadni a legközelebbi gyógyszertárban, s helyette másfajta vásárolni.

TÉLI SZÉLVÉDŐMOSÓ, FAGYÁLLÓ: Veszélyes etilénlikolt tartalmaznak, amelyből már kis mennyiség is vesekárosító hatású. Lenyelése azonnali kórházi ellátást igényel.

BENZIN, PETRÓLEUM, LÁMPOLAJ, GRILLBEGYÚJTÓ FOLYADÉK: Szénhidrogének, melyek lenyelése gyomor- és bélirritációt, központi idegrendszeri zavarokat (szédülés, fejfájás, narkózis), tüdőgyulladást okozhat. A tünetek a bevitelt követő 24 órán belül kialakulnak. *Tej adása és hánytatás*

szigorúan tilos! Paraffinolaj adható, mely hashajtó hatása miatt a felszívódást csökkenti. Lenyelése kórházi ellátást igényel.

FESTÉKLEMARÓK, ROZSDAOLDÓK, NITROHÍGÍTÓ: A nitrohígítók különféle szerves oldószereket tartalmaznak, melyek irritáló hatásúak, központi idegrendszeri tüneteket okoznak. A festéklemarók, rozsdaldók klórozott szénhidrogéneket tartalmazhatnak, melyek lenyelés esetén károsíthatják a májat, a vesét és a központi idegrendszert.

GYÓGYSZEREK: Véletlen gyógyszermérgezés főként a gyerekek körében, az elől hagyott, leggyakrabban a keringési rendszerre, valamint az idegrendszerre ható (nyugtatók, altatók, fájdalomcsillapítók, vérnyomáscsökkentők) gyógyszerekkel történik. Ritkábban, de szintén előfordul, hogy a szülő véletlenül túladagolja a gyermek terápiás gyógyszerét vagy helyette másik gyógyszert ad be. A gyermekekkel történő gyógyszermérgezések nagy része tehát helyes tárolással megelőzhető lenne. Érdemes számításba venni, hogy pl. nagyszülőknél vagy ahol nincs gyerek a háznál, a gyógyszerek megfelelő tárolására kevesebb figyelmet fordíthatnak, így gyermekünk is nagyobb kockázatnak van kitéve. Kérjük meg ilyenkor a házigazdát, hogy gyógyszereit tartsa a gyerek ottléte alatt elzártnak. *A gyógyszereket eredeti csomagolásukban tároljuk, bevétel, beadás előtt a feliratot feltétlenül ellenőrizzük! Ne nevezzük a gyógyszert finomságnak, édességnek a gyerek előtt! A gyógyszer nem cukorka!*

Ha mégis bekövetkezik a baj, s fennáll a gyanú, hogy a gyermek gyógyszert fogyasztott, *vizsgáljuk meg a száját (a szájban lévő maradékokból következtethetünk arra, hogy bevette-e a gyógyszert), a dobozban maradt mennyiségből próbáljuk kikövetkeztetni mennyi tablettát vehetett be, nagyobb gyereknél erre rá is lehet kérdezni. Ne ijesszünk rá, s ne is essünk pánikba! Ne hánytassuk a gyereket! Olvassuk el a betegájékoztatót vagy hívjuk fel a **Mérgezés SOS-t**, ahol a teendőkre vonatkozóan kaphatunk információt!* Felhívásnál a véletlen túladagolás és az ebből adódó mérgezés jellemzően figyelmen kívül hagyás, az idősebb korosztály tagjainál pedig feledékenység miatt következik be. Gyógyszer-mérgezés esetén a tünetek rendszerint 4 órán belül jelentkeznek. Súlyos tünetek megjelenésekor, illetve abban az esetben, ha bizonyított a mérgező dózis bevétel, kórházi ellátásra van szükség. Ekkor ne

itassuk, ne etessük a mérgezettet, a kórházban az ellátást ugyanis jellemzően gyomormosással kezdik.

Leggyakrabban mérgezést okozó gyógyszerek:

PARACETAMOL HATÓANYAGÚ FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK (pl. Panadol, Rubophen, Coldrex, Neocitran): Veszélyességük abban áll, hogy a terápiás és a toxikus dózis közel esik egymáshoz így könnyen túladagolhatóak. 20-30 tablettáé bevétel esetén a bekövetkező súlyos máj- és vesekárosodás miatt akár halált is okozhatnak. (A gyermekek számára készült folyékony készítmények pl. Panadol Baby szirup alacsony dózisban tartalmazza a hatóanyagot, így kisebb a túladagolás veszélye is).

GYULLADÁSGÁTLÓK, LÁZ- ÉS FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK: Az acetilszalicilsav (pl. Aspirin, Aspirin Protect), ibuprofen (pl. Ibuprofen Sandoz), fenilbutazon (pl. Saridon), diclofenac (pl. Diclofenac) hatóanyagú gyógyszerekkel nagy számban fordulnak elő gyermekmérgezések, mivel a felnőttek körében általánosan használt gyógyszerek. A túladagolás tünetei: bőrkiütés, viszketés, hányás, hasfájás, izzadás, szapora szívverés, súlyos esetben remegés, nehézlégzés, légzési elégtelenség.

NYUGTATÓK, ALTATÓK, ANTIDEPRESSZÁNSOK (pl. Medazepam, Rivotril, Xanax): Toxikus dózisuk tág határok között mozog, ezért előfordul, hogy nagyobb mennyiség bevitelét is jól tolerálja valaki. Tizenévesek élvezeti szerként is használják, de szerepet játszanak a fiatalok öngyilkosságai kísérleteknél is. Kórházi ellátást igényelnek. Nyugtató, altató mérgezésre gyanakodhatunk meglássult, elkent beszéd, aluszékonyság, mozgás koordinációs zavar, eszméletlenség esetén. Kisdednél indokolatlan agresszióval is találkozhatunk.

VÉRNYOMÁSCSÖKKENTŐK (pl. Corinfar, Ednyt, Concor): Veszélyességük szűk terápiás tartományukból adódik, így könnyű a túladagolásuk. Túladagolásuk kórházi ellátást igényel. A túladagolás tünetei: kipirult arc, száraz ajkak, szapora szívverés, alacsony vérnyomás, szorongás, mellkasi fájdalom, hányinger, szédülés.

Készítette:

A Nemzeti Népegészségügyi Központ
Egészségügyi Toxikológiai Tájékoztató Szolgálat

Véletlen mérgezések megelőzése otthonunkban Háztartásunk erős méreganyagai

A mérgezések többsége megelőzhető.

Mérgezés vagy annak gyanúja esetén hívja a **Mérgezés SOS zöld számát.**

06 80 20 11 99